

Rzymian

Pozdrowienie

¹ Piszę do was ja, Paweł, sługa Chrystusa Jezusa, powołany na apostoła, aby głosić dobrą nowinę od Boga. ² Zapowiadali ją już Jego prorocy w świętych księgach. ³⁻⁴ Jest to dobra nowina o Jego Synu, potomku króla Dawida— Jezusie Chrystusie, naszym Panu. On to, dzięki Duchowi Świętemu, przez zmartwychwstanie okazał się pełnym mocy Synem Bożym. ⁵ To od Niego otrzymaliśmy łaskę i misję apostołską, aby przez wiarę doprowadzić do posłuszeństwa Mu wszystkich pogan. ⁶ Wśród nich jesteście i wy, powołani przez Jezusa Chrystusa.

⁷ Wszystkim wam, mieszkającym w Rzymie, ukochanym przez Boga, powołanym i świętym, przekazuję życzenia łaski i pokoju od Boga Ojca i naszego Pana, Jezusa Chrystusa.

Paweł pragnie odwiedzić Rzym

⁸ Już na wstępie pragnę podziękować Bogu przez Jezusa Chrystusa za was wszystkich, za to, że wasza wiara jest znana na całym świecie. ⁹ Bóg, któremu służę całym sercem, głosząc dobrą nowinę o Jego Synu, jest mi świadkiem, że nieustannie o was myślę! ¹⁰ Stale proszę Go o to, aby jeśli taka jest Jego wola, pozwoił mi w końcu was odwiedzić. ¹¹ Gorąco pragnę

was zobaczyć i podzielić się z wami duchowym darem dla waszego umocnienia, ¹² abyśmy wzajemnie zachęcili się swoją wiarą: wy moją, a ja waszą.

¹³ Drodzy przyjaciele! Wiedźcie, że wiele razy zamierzałem już do was przybyć, aby i wśród was—podobnie jak wśród innych pogan—zebrać duchowy owoc, ale jak dotąd zawsze pojawiały się jakieś przeszkody. ¹⁴ Czuję się dłużnikiem Greków i nie—Greków, uczonych i niewykształconych. ¹⁵ Dlatego tak bardzo chciałbym przedstawić dobrą nowinę również wam, mieszkańcom Rzymu. ¹⁶ Nie wstydę się jej. Jest ona bowiem mocą Boga niosącą zbawienie wszystkim, którzy uwierzą: zarówno Żydom, jak i poganom. ¹⁷ Poprzez dobrą nowinę Bóg ogłosił uniewinnienie grzeszników, które bierze początek z wiary i do wiary prowadzi. Pismo mówi bowiem: „Prawy człowiek będzie żył dzięki wierze”.

Gniew Boży

¹⁸ Bóg okazuje jednak również swój gniew z powodu wszelkiego grzechu i nieprawości ludzi, którzy poprzez swoje złe czyny zaciemniają prawdę. ¹⁹ Wiedzą oni, jak można poznać Boga, bo On sam im to pokazał. ²⁰ Od czasów stworzenia bowiem niewidzialne cechy Boga—Jego odwieczną moc i boskość—można dostrzec w Jego dziełach. Nikt więc nie może się wykręcać, mówiąc, że Go nie poznał. ²¹ Zatem ludzie poznali Boga, ale nie chcieli oddawać

Mu czci ani dziękować. Popadli w bezsensowne rozmyślenia i pograżyli swoje serca w ciemnościach. ²² Uważając się za mądrych, w rzeczywistości stali się głupcami. ²³ Zamiast oddawać cześć wiecznemu Bogu, zaczęli otaczać kultem podobizny przemijającego człowieka oraz ptaków, czworonożnych zwierząt i płazów. ²⁴ Dlatego Bóg dopuścił, aby poddali się własnym pragnieniom i by hańbili swoje ciała. ²⁵ Bożą prawdę zamienili bowiem na kłamstwo i zaczęli czcić stworzenie zamiast Stwórcy, który jest błogosławiony na całe wieki! Amen! ²⁶ Dlatego właśnie Bóg dopuścił, aby poddali się bezwstydnym pragnieniom. Kobiety porzuciły współzycie zgodne z naturą i zaczęły grzeszyć przeciw naturze. ²⁷ Podobnie mężczyźni, odrzucili normalne współzycie z kobietami i zaczęli pragnąć siebie nawzajem, grzesząc z innymi mężczyznami i ponosząc na sobie samych karę, na jaką zasłużyli. ²⁸ Ponieważ ludzie nie chcieli otaczać Boga należnym Mu szacunkiem, On dopuścił, aby czynili wszystko, co tylko ich nikczemne umysły mogły wymyślić. ²⁹ Napełnili się więc wszelką nieprawością, złem, chciwością, zachłannością, nienawiścią, dążeniem do morderstw, kłótnią, podstępem, złośliwością i plotkarstwem. ³⁰ Ludzie ci nienawidzą Boga, są zuchwali, uparci, pyszni, pomysłowi w czynieniu zła i nieposłuszni rodzicom. ³¹ Są głupi, podstępni, pozbawieni serca i litości dla innych. ³² Dobrze wiedzą, że ci, którzy popełniają takie przestępstwa, zgodnie z Bożym wyrokiem

podlegają karze śmierci. Mimo to jednak nadal grzeszą w ten sposób a nawet popierają innych, którzy tak postępują.

2

Sprawiedliwy sąd Boga

¹ Dlatego kimkolwiek jesteś, ty, który osądzasz innych, sam nie dasz rady się wybronić. Osądzając kogoś innego, skazujesz samego siebie, bo dopuszczasz się tych samych czynów.

² Wiemy zaś, że Bóg sprawiedliwie ukarze każdego popełniającego te czyny. ³ A może liczysz na to, sędzio i przestępco w jednej osobie, że unikniesz Bożego sądu? ⁴ Lub może lekceważysz Jego ogromną dobroć, cierpliwość i wielkoduszność? Czy nie zdajesz sobie sprawy z tego, że Bóg w swojej dobroci pragnie doprowadzić cię do opamiętania?

⁵ Poprzez swój upór i serce niezdolne do opamiętania skazujesz się na straszliwą karę. Nadejdzie bowiem dzień gniewu, który będzie czasem sprawiedliwego sądu Bożego. ⁶ Wtedy to Bóg da każdemu to, na co zasłużył. ⁷ Tym, którzy wytrwale czynili dobro, pragnąc doświadczyć Bożej chwały, uznania i nieśmiertelności, da życie wieczne. ⁸ Tym zaś, którzy sprzeciwiają się Bogu, są nieposłuszni prawdzie i idą drogą nieprawości, okaże swój gniew i oburzenie. ⁹ Rozpacz i cierpienie czeka każdego, kto dopuszcza się zła, bez względu na to, czy jest Żydem czy poganinem. ¹⁰ Chwała zaś, cześć

i pokój będą udziałem tego, kto czyni dobro—zarówno Żyda, jak i poganina. ¹¹ Bóg traktuje wszystkich ludzi w taki sam sposób!

¹² Ci, którzy zgrzeszyli nie znając Prawa Mojżesza, bez niego poniosą karę. Ci zaś, którzy zgrzeszyli znając Prawo, zostaną skazani według Prawa. ¹³ Uniewinnieni przed Bogiem nie są ci, którzy Prawo znają, lecz ci, którzy go przestrzegają. ¹⁴ Skoro więc poganie, którzy nie znają Prawa Mojżesza, z natury wypełniają je, stają się prawem sami dla siebie. ¹⁵ Wskazują w ten sposób, że prawe postępowanie jest zapisane w ich sercach, bo ich sumienie pokazuje im, że dany czyn jest dobry lub zły. ¹⁶ A wszystkie ukryte działania wyjdą na jaw w dniu, w którym Bóg będzie sądził świat poprzez Jezusa Chrystusa. Jest to treść głoszonej przeze mnie dobrej nowiny.

Żydzi i Prawo Mojżesza

¹⁷ Teraz kilka słów do tych z was, którzy są Żydami. Jesteście dumni z waszego pochodzenia, polegacie na Prawie, szcycicie się Bogiem, ¹⁸ znacie Jego wolę i—pouczeni przez Prawo Mojżesza—wiecie co najlepsze. ¹⁹ Uważacie się za przewodników dla ślepych, za światło w ciemnościach tego świata, ²⁰ za wychowawców ludzi niemądrych i nauczycieli dzieci, bo dzięki Prawu znacie już całą prawdę. ²¹ Chcesz pouczać innych? A dlaczego nie siebie?! Mówisz innym, żeby nie kradli, a sam kradniesz! ²² Mówisz, żeby byli wierni

w małżeństwie, a sam nie jesteś! Czujesz wstręt do posągów bożków, a obrażasz Boga? ²³ Jesteś dumny ze znajomości Prawa, a łamiąc je znieważasz Boga! ²⁴ Nic więc dziwnego, że Pismo mówi: „To z waszego powodu poganie bluźnią przeciwko Bogu”.

²⁵ Znak obrzezania to przywilej, o ile przestrzegasz Prawa Mojżesza. Jeśli jednak je łamiesz, nie ma on żadnego znaczenia. ²⁶ A jeżeli nieobrzezany poganin przestrzegałby Prawa, to czy nie zostanie potraktowany jak obrzezany Żyd? ²⁷ I wtedy taki nieobrzezany poganin, przestrzegający Prawa, będzie sądzić ciebie, obrzezanego i znajęcego Prawo Żyda, który nie przestrzega Bożych nakazów. ²⁸ Prawdziwym Żydem nie jest bowiem ten, kto jest nim na zewnątrz. A prawdziwym obrzezaniem nie jest to, które jest widoczne na ciele. ²⁹ Prawdziwym Żydem jest ten, kto jest nim wewnątrz, a prawdziwym obrzezaniem jest przemiana serca, dokonująca się dzięki Duchowi, a nie literze Prawa. Taki człowiek podoba się Bogu i nie potrzebuje pochwały od ludzi.

3

Wierność Boga

¹ Na czym więc polega przewaga Żyda nad poganinem? I jaką korzyść daje obrzezanie? ² Ogromną i to pod każdym względem! Należy pamiętać, że to Żydom Bóg przekazał swoje słowa. ³ Co z tego, że niektórzy z nich nie

dochowali im wierności? Czy z tego powodu Bóg przestaje dotrzymywać swoich obietnic? ⁴ Oczywiście, że nie! Bóg bowiem jest prawdomówny, a każdy człowiek jest kłamcą, jak mówi Pismo:

„Boże, Twoje słowa okażą się sprawiedliwe i oddalisz od siebie wszelkie oskarżenia”.

⁵ Jeśli poprzez naszą nieprawość objawiona zostaje prawość Boga, to jaki stąd wniosek? Czy Bóg jest niesprawiedliwy, gdy okazuje gniew? Tak rozumują ludzie. ⁶ Oczywiście, że nie jest niesprawiedliwy, bo gdyby tak było, to jak Bóg mógłby sądzić świat? ⁷ Zapytasz może: „Skoro moje kłamstwo sprawia, że objawiona zostaje Boża prawda i Bóg odbiera z tego chwałę, to dlaczego ja mam być sądzony za grzech?”. ⁸ Czy mamy twierdzić: „Popelniajmy zło, aby pojawiło się dobro”? Niektórzy oskarżają nas, że tak mówimy. Nie unikną jednak kary.

Nikt nie jest prawy

⁹ Czy wobec tego my, Żydzi, jesteśmy lepsi od pogan? Oczywiście, że nie. Wykazaliśmy już, że zarówno Żydzi, jak i poganie, są grzesznikami.

¹⁰ Potwierdza to zresztą Pismo:

„Nie ma człowieka, który byłby prawy,

¹¹ nie ma takiego, który byłby rozumny, ani takiego, który szukałby Boga.

¹² Wszyscy zblądzili i upadli.

Nie ma nikogo, ani jednego, kto by dobrze postępował.

¹³ Słowa ludzi są jak grób, a ich język jest pełen kłamstw;

w ustach mają jad węża.

¹⁴ Wypowiadają przekleństwa i gorzkie słowa.

¹⁵ Są skłonni do morderstwa,

¹⁶ zostawiają za sobą zniszczenie i nędzę.

¹⁷ Nigdy nie weszli na ścieżkę pokoju

¹⁸ i nie odczuwają nawet lęku przed Bogiem”.

¹⁹ Wiemy dobrze, że Prawo Mojżesza obowiązuje tych, którzy mu podlegają. I dlatego każde usta muszą zamilknąć i cały świat musi się uniżyć przed Bogiem. ²⁰ On bowiem nie uniewinni żadnego człowieka ze względu na to, że przestrzegał on Prawa Mojżesza. Prawo uświadamia nam tylko nasz grzech.

Uniewinnienie dzięki wierze

²¹ Teraz jednak Bóg wskazał inny sposób uniewinnienia—bez przestrzegania Prawa Mojżesza, ale poświadczony przez to Prawo i przez proroków. ²² Uniewinnienie to pochodzi od Boga i obejmuje tych, którzy wierzą Jezusowi Chrystusowi. Jest ono dostępne dla wszystkich, którzy Mu wierzą. Bo nie ma żadnej różnicy: ²³ wszyscy ludzie zgrzeszyli i daleko im do Bożego ideału. ²⁴ A zostają uniewinnieni za darmo, dzięki Bożej łasce i dzięki odkupieniu, jakiego dokonał Jezus Chrystus. ²⁵⁻²⁶ To Jego Bóg uczynił narzędziem przebłagania za grzechy. Aby dostąpić tego uniewinnienia, musimy uwierzyć, że Jego przelana krew może nas pojednać z Bogiem. Bóg ogłosił uniewinnienie, odpuszczając grzechy przeszłości. Cierpliwie

czekał bowiem, aż Chrystus—w obecnym czasie—zładzi je. Okazał się więc sprawiedliwy i uniewinnia każdego, kto uwierzy Jezusowi.

²⁷ Gdzie jest więc powód do dumy? Został uchylony! Czy przez Prawo uczynków? Nie, przez prawo wiary! ²⁸ Jesteśmy bowiem przekonani, że człowiek zostaje uniewinniony dzięki wierze, a nie dzięki spełnianiu uczynków wymaganych przez Prawo. ²⁹ Czy Bóg przygotował to tylko dla Żydów? A może i dla pogan? Oczywiście, że również dla pogan! ³⁰ Bóg jest jeden i w ten sam sposób—dzięki wierze!—uniewinnia zarówno Żydów, jak i pogan. ³¹ Czy więc z powodu uniewinnienia, otrzymanego dzięki wierze, lekceważymy Prawo Mojżesza? Absolutnie nie! Umieszczamy je tylko we właściwym miejscu.

4

Abraham uniewinniony dzięki wierze

¹ Jak wyglądała ta sprawa w przypadku Abrahama, naszego przodka? ² Jeśli został uniewinniony na podstawie swoich czynów, to ma powód do dumy—ale nie przed Bogiem! ³ Co o tym mówi Pismo? Czytamy w nim: „Abraham uwierzył Bogu i został uniewinniony”. ⁴ Pracownikowi należy się zapłata za pracę—bez żadnej łaski. ⁵ W przypadku zaś tego, kto nie pracuje, ale wierzy Bogu, który uniewinnia grzesznika, właśnie jego wiara jest podstawą do uniewinnienia. ⁶ Król Dawid tak opisał szczęście

człowieka, którego Bóg uniewinnił niezależnie od uczynków:

⁷ „Szczęśliwi są ci,
którym przebaczone grzechy
i zapomniano przewinienia.

⁸ Szczęśliwy jest człowiek,
któremu Pan nie wypomni grzechów”.

⁹ Czy to szczęście dotyczy tylko obrzezanych, czy również nieobrzezanych? Powiedzieliśmy już, że: „Abraham uwierzył Bogu i został uniewinniony”. ¹⁰ Kiedy to się wydarzyło? Przed czy po jego obrzezaniu? Oczywiście, że przed! ¹¹ Obrzezanie otrzymał jako dowód uniewinnienia dzięki wierze—gdy był jeszcze nieobrzezany. W ten sposób stał się duchowym ojcem tych, którzy przyjmują Boże uniewinnienie jako nieobrzezani, ¹² oraz tych, którzy są obrzezani, ale nie opierają się na tym, bo mają także wiarę, którą okazał Abraham.

¹³ Bóg obiecał Abrahamowi i jego potomkom, że da im w posiadanie całą ziemię. Obietnica ta nie była jednak uzależniona od wypełniania Prawa, ale wynikała z uniewinnienia Abrahama dzięki wierze. ¹⁴ Jeśliby wypełnienie tej obietnicy zależało od przestrzegania Prawa, to wiara Abrahama straciłaby sens, a obietnica stałaby się pusta. ¹⁵ Prawo wiąże się z karą, a tam, gdzie nie ma Prawa, nie ma i przestępstwa. ¹⁶ Dlatego obietnica dla wszystkich potomków Abrahama wypływa z wiary oraz łaski od Boga. Dotyczy ona nie tylko tego, który przestrzega Prawa, ale i tego, kto wierzy Bogu, podobnie

jak Abraham, nasz wspólny przodek. ¹⁷ Bóg powiedział bowiem o nim: „Uczyliem cię ojcem wielu narodów”. Abraham uwierzył Bogu jako Temu, który ożywia umarłych i powołuje do istnienia to, czego nie ma.

¹⁸ Nie mając dowodów na to, że tak się stanie, Abraham uwierzył, że będzie ojcem wielu narodów. Powiedziano Mu bowiem: „Takie właśnie będzie twoje potomstwo”. ¹⁹ Nie stracił wiary, choć widział, że on sam się starzeje—miał już wtedy bowiem prawie sto lat—i że Sara nie może już mieć dzieci. ²⁰ Ani przez chwilę nie zwątpił jednak w Bożą obietnicę. Przeciwnie, jego wiara wzrosła, przynosząc chwałę Bogu. ²¹ Był przekonany, że Bóg jest w stanie spełnić to, co obiecał. ²² I właśnie dzięki temu został przez Niego uniewinniony. ²³ Te wspaniałe Boże słowa o uniewinnieniu zostały skierowane nie tylko do niego, ²⁴ ale także do nas, którzy dostąpiliśmy uniewinnienia dzięki temu, że uwierzyliśmy Bogu, który wskrzesił Jezusa, naszego Pana. ²⁵ On został wydany za nasze grzechy i zmartwychwstał, aby nas uniewinnić.

5

Pokój i radość

¹ Teraz więc, gdy dzięki wierze zostaliśmy uniewinnieni przez Boga, żyjemy z Nim w pokoju. Stało się to możliwe dzięki naszemu Panu, Jezusowi Chrystusowi. ² Tylko dzięki Niemu—przez wiarę—dostąpiliśmy Bożej łaski!

Ona postawiła nas na nogi i daje radość z oczekiwania na Bożą chwałę. ³ Ale to nie wszystko! Jesteśmy również dumni ze spotykających nas trudności. Wiemy bowiem, że uczą nas one wytrwałości, ⁴ która owocuje wypróbowanym charakterem. On z kolei utrwala naszą nadzieję. ⁵ A nadzieja ta jest niezawodna, bo opiera się na miłości samego Boga, którą Duch Święty—zesłany nam przez Boga—włał w nasze serca.

⁶ Jako grzesznicy nie mieliśmy przed Bogiem żadnych szans, jednak Chrystus w wyznaczonym przez Boga czasie umarł za nas. ⁷ Nam trudno byłoby oddać życie nawet za kogoś szlachetnego. Być może chętniej oddalibyśmy je za kogoś bardzo dobrego. ⁸ Ale Bóg dał dowód swojej wielkiej miłości do nas: Chrystus oddał za nas życie, gdy byliśmy jeszcze grzesznikami! ⁹ Jeśli więc dzięki Jego przelanej krwi zostaliśmy uniewinnieni, to tym bardziej ocali nas ona przed gniewem Boga. ¹⁰ Skoro jako wrogowie Boga zostaliśmy z Nim pojednani przez śmierć Jego Syna, to tym bardziej będziemy uratowani dzięki Jego życiu! ¹¹ Ale to nie wszystko! Możemy teraz być dumni z naszego Boga, który pojednał nas ze sobą przez Jezusa Chrystusa, naszego Pana.

Śmierć w Adamie, życie w Chrystusie

¹² Z powodu jednego tylko człowieka, Adama, grzech wdarł się na świat, a wraz z nim śmierć. W ten sposób śmierć przeszła na wszystkich ludzi, bo wszyscy zgrzeszyli. ¹³ Grzech był obecny jeszcze przed ustanowieniem Prawa

Mojżesza, ale tam, gdzie nie ma Prawa, nie można stwierdzić grzechu.

¹⁴ Śmierć zapanowała nad wszystkimi ludźmi —od Adama do Mojżesza—nawet nad tymi, którzy nie zgrzeszyli tak jak Adam, będący pod pewnym względem zapowiedzią Chrystusa.

¹⁵ Istnieje jednak ogromna różnica pomiędzy grzechem a Bożym darem. Z powodu grzechu jednego człowieka wszyscy ludzie dostali się pod panowanie śmierci. Tym bardziej więc łaska Boga i jej dar przyniosą wspaniały owoc w życiu wszystkich ludzi, a stanie się to dzięki jednemu Człowiekowi—Jezusowi Chrystusowi.

¹⁶ Jeden grzech Adama sprowadził karę śmierci na mnóstwo ludzi, natomiast Chrystus usuwa grzechy i daje nam wieczne życie. ¹⁷ Z powodu grzechu jednego człowieka śmierć zapanowała nad wszystkimi ludźmi. Tym bardziej więc ci, którzy przyjmują Boże przebaczenie i uniewinnienie, staną się królami życia dzięki jednemu tylko Człowiekowi—Jezusowi Chrystusowi.

¹⁸ Grzech jednego ściągnął na wszystkich potępienie. Dlatego prawość Jednego przynosi wszystkim uniewinnienie. ¹⁹ Przez nieposłuszeństwo jednego mnóstwo ludzi stało się grzesznikami. Dzięki posłuszeństwu Jednego mnóstwo zostanie uniewinnionych.

²⁰ Natomiast Prawo Mojżesza zostało ustanowione po to, aby uwidocznić grzech. Tam zaś, gdzie się uwidoczniał grzech, jeszcze bardziej objawiła się Boża łaska. ²¹ Grzech zapanował nad wszystkimi ludźmi, niosąc śmierć. Natomi-

ast Boża łaska przyniosła ludziom niewinność i życie wieczne w Jezusie Chrystusie, naszym Panu.

6

Martwi dla grzechu, ożywieni dla Chrystusa

¹ Czy wobec tego mamy nadal grzeszyć, aby łaska stała się bardziej widoczna? ² Oczywiście, że nie! Skoro umarliśmy dla grzechu, to jak możemy nadal w nim żyć? ³ Czy nie rozumiecie tego, że gdy przyjmując chrzest utożsamiliśmy się z Chrystusem Jezusem, zjednoczyliśmy się z Nim również w Jego śmierci? ⁴ Przez chrzest zostaliśmy razem z Nim pogrzebani, zanurzając się w Jego śmierci. A skoro Bóg Ojciec swoją potężną mocą wzbudził Jezusa do życia, to również my powinniśmy żyć nowym życiem.

⁵ Skoro zostaliśmy złączeni z Jezusem w śmierci, to będziemy z Nim złączeni również w zmartwychwstaniu. ⁶ Pamiętajmy o tym, że nasze dawne życie zostało wraz z Jezusem przybite do krzyża, a nasza grzeszna natura została obezwładniona, abyśmy już nie służyli grzechowi. ⁷ Kto umiera, staje się wolny od grzechu. ⁸ Skoro więc umarliśmy z Chrystusem, to wierzymy, że razem z Nim będziemy żyli. ⁹ Wiemy bowiem, że Jezus, powstawszy z martwych, już nigdy nie umrze—śmierć nie ma nad Nim żadnej władzy. ¹⁰ Umarł tylko raz, aby pokonać grzech, a teraz żyje dla Boga.

¹¹ Dlatego wy również uważajcie siebie za martwych dla grzechu, a żyjących dla Boga,

dzięki Chrystusowi Jezusowi. ¹² Niech więc grzech nie panuje już nad waszym doczesnym ciałem — nie poddawajcie się grzesznym pragnieniom! ¹³ Nie czyńcie z żadnej części ciała narzędzia grzechu, lecz całkowicie powierźcie się Bogu! Byliście martwi, a ożyliście, więc niech całe wasze ciało będzie teraz narzędziem działania Boga. ¹⁴ Grzech nie musi być już dłużej waszym władcą, gdyż nie podlegacie przepisom Prawa Mojżesza, lecz Bożej łasce.

Niewolnicy prawości

¹⁵ Czy zatem możemy swobodnie grzeszyć, dlatego że nie podlegamy Prawu, ale łasce? W żadnym wypadku! ¹⁶ Czy nie wiecie, że jesteście zależni od tego, komu służycie? Albo wybieracie grzech i śmierć, albo posłuszeństwo i prawość. ¹⁷ Dziękuję Bogu za to, że chociaż kiedyś byliście niewolnikami grzechu, całym sercem przyjęliście przekazaną wam Bożą naukę. ¹⁸ I zostaliście uwolnieni spod władzy grzechu, aby teraz być niewolnikami prawości. ¹⁹ Pozwólcie, że tak to wyjaśnię: Kiedyś różne części ciała traktowaliście jak niewolników spełniających wasze grzeszne pragnienia. Teraz jednak wykorzystujcie je jako niewolników wykonujących to, co słuszne i święte.

²⁰ Będąc w niewoli zła, nie musieliście postępować w sposób dobry i prawy. ²¹ Ale jaki był skutek waszych czynów, których teraz tak się wstydzicie? Wieczna śmierć! ²² Jako uwolnieni spod władzy grzechu jesteście poddanymi Boga, a to doprowadzi was do świętości i wiecznego

życia. ²³ Zapłatą za grzech jest śmierć, ale Bóg darował nam życie wieczne w Jezusie Chrystusie, naszym Panu!

7

Wolność od Prawa Mojżesza

¹ Przyjaciele! Dobrze znacie Prawo Mojżesza. Czy nie wiecie więc, że obowiązuje ono człowieka tylko za życia? ² Dlatego zamężna kobieta, zgodnie z Prawem, związana jest z mężem aż do śmierci. Jeśli jednak jej mąż umrze, w świetle Prawa przestaje być mężatką. ³ Gdyby za jego życia chciała zmienić męża, dopuściłaby się grzechu niewierności małżeńskiej. Jeśli jednak on umrze, jest wolna i zgodnie z Prawem może powtórnie wyjść za mąż—bez narażania się na grzech niewierności.

⁴ Wy właśnie, moi przyjaciele, będąc częścią ciała Chrystusa, umarliście dla Prawa, aby żyć dla Tego, który zmartwychwstał, i aby wydawać w życiu duchowe owoce dla Boga. ⁵ Gdy żyliśmy dla naszego grzesznego ciała, Prawo pobudzało nas do grzechu, co z kolei prowadziło nas do śmierci. ⁶ Ale teraz nie podlegamy Prawu, bo jesteśmy dla niego martwi. Możemy więc służyć Bogu jako nowi ludzie, poddający się Duchowi, a nie jak dawniej, zgodnie z samą literą Prawa.

Zmaganie z grzechem

⁷ Czy można zatem powiedzieć, że Prawo Mojżesza jest grzeszne? Ależ skąd! Gdyby nie ono, nie zrozumiałbym czym jest grzech. Nie wiedziałbym nawet, czym jest grzeszne

pragnienie, gdyby Prawo nie mówiło: „Nie pożądaj”.⁸ Ale sprytny grzech dzięki przykazaniu wzbudził we mnie grzeszne pragnienia. Bez Prawa bowiem grzech jest martwy.

⁹ Kiedyś żyłem nie podlegając Prawu. Gdy jednak poznałem przykazania, grzech we mnie ożył,¹⁰ a ja umarłem. Przykazania, które odkryłem, zamiast dać mi życie, doprowadziły mnie do śmierci.¹¹ Grzech oszukał mnie, wykorzystując przykazanie, i doprowadził mnie do śmierci!¹² Ale Prawo samo w sobie pozostało święte, tak jak święte, słuszne i dobre są jego przykazania.

¹³ Czy zatem to, co dobre, doprowadziło mnie do śmierci? Absolutnie nie! To grzech, ujawniając swoją naturę, zadał mi śmierć przez to, co jest dobre. W ten sposób, dzięki przykazaniu, wyszła na jaw jego przewrotność.

Osobisty dylemat

¹⁴ Wiemy więc, że Prawo Mojżesza dotyczy ducha, a ja jestem istotą cielesną i niewolnikiem grzechu.¹⁵ Zupełnie nie rozumiem siebie i tego, co czynię. Nie robię bowiem tego, co chcę, ale to, czego nienawidzę!¹⁶ Jeśli robię więc coś, czego nie chcę, to przyznaję Prawu rację,¹⁷ bo to nie ja tak postępuję, ale mieszkający we mnie grzech.

¹⁸ Wiem, że we mnie, to znaczy w moim ciele, nie mieszka dobro. Pragnę postępować dobrze, ale nie potrafię tego wykonać!¹⁹ Nie czynię dobra, którego pragnę, ale popełniam zło, którego nie chcę!²⁰ Jeśli robię więc to, czego nie chcę, znaczy to, że nie ja to czynię,

ale mieszkający we mnie grzech. ²¹ Widzę więc taką prawidłowość: chcę dobra, a narzuca mi się zło. ²² W głębi serca Boże Prawo sprawia mi radość. ²³ Natomiast w moim ciele dostrzegam inne prawo, które walczy z moim umysłem i zwycięża, czyniąc ze mnie niewolnika grzechu. ²⁴ Marny mój los! Kto mnie wyrwie z tego śmiertelnego ciała? ²⁵ Dzięki niech będą Bogu, który posłał Jezusa Chrystusa, naszego Pana!

Podsumowując więc: Umysłem służę Prawu Bożemu, a ciałem—prawu grzechu.

8

Życie dzięki Duchowi

¹ Teraz żadne potępienie nie grozi już tym, którzy należą do Chrystusa Jezusa. ² Prawo Ducha, prowadzące do życia i darowane mi przez Jezusa, wyzwoliło mnie z bezradności wobec prawa grzechu i śmierci. ³ Właśnie tę nieskuteczność Prawa, wypływającą ze słabości ciała, pokonał Bóg. Posłał On własnego Syna, podobnego do grzesznego człowieka, i położył kres panowaniu grzechu. ⁴ W ten sposób możemy być posłuszni nakazom Prawa, bo podajemy się Duchowi Świętemu, nie zaś bezsilnemu ciału.

⁵ Ci, którzy żyją zgodnie z ludzką naturą, myślą tylko o tym, jak zaspokoić swoje ludzkie pragnienia. Ci zaś, którzy są posłuszni Duchowi Świętemu, myślą o rzeczach duchowych. ⁶ Poddawanie się ludzkim pragnieniom prowadzi do śmierci. Posłuszeństwo Duchowi prowadzi

natomiast do prawdziwego życia i pokoju. ⁷ Dążenia ciała i ludzkiej natury są przeciwne Bogu—nie poddają się Jego Prawu ani nawet nie są w stanie tego zrobić. ⁸ Dlatego ci, którzy żyją realizując tylko swoje ludzkie pragnienia, nie mogą podobać się Bogu.

Nowa natura

⁹ Wy jednak nie żyjecie po to, aby zaspokajać swoje ludzkie pragnienia, bo mieszka w was Duch Boga. Jeżeli zaś w kimś nie ma Ducha Chrystusa, ten w ogóle do Niego nie należy. ¹⁰ Jeśli jednak macie w sobie Chrystusa, to chociaż ciało jest martwe z powodu grzechu, wasz duch jest żywy dzięki temu, że zostaliście uniewinnieni przez Jezusa. ¹¹ Jeśli przebywa w was Duch Boga, który wskrzesił Jezusa z martwych, to i wasze śmiertelne ciała zostaną ożywione mocą tego samego Ducha.

¹²⁻¹³ Przyjaciele, nie musicie poddawać się waszym grzesznym pragnieniom. Takie życie nieuchronnie prowadzi do śmierci. Ale jeśli dzięki mocy Ducha stawiacie opór grzesznym pragnieniom waszego ciała, będziecie żyli. ¹⁴ Ci bowiem, których prowadzi Duch Boga, są jego dziećmi. ¹⁵ Nie staliście się przecież zastraszonymi niewolnikami Boga, lecz otrzymaliście Ducha, który uczynił was Jego dziećmi! Dzięki temu możecie zwracać się do Boga, mówiąc: „Abba, Tato!”. ¹⁶ To właśnie Duch Święty daje nam tę pewność, że naprawdę jesteśmy dziećmi Boga. ¹⁷ A skoro jesteśmy Jego dziećmi, to i dziedzicami: dziedzicami Boga, a

współdziedzicami z Chrystusem. Bo jeśli razem z Nim cierpimy, to razem z Nim będziemy otoczeni chwałą.

Przyszła chwała

¹⁸ Obecne cierpienia są jednak niczym w porównaniu z chwałą, jaka nas czeka.

¹⁹ Całe stworzenie tęskni bowiem za dniem wspaniałego objawienia się dzieci Boga.

²⁰ Wbrew swojej woli, ale z woli Boga, doświadcza ono skutków grzechu.

²¹ Ma jednak nadzieję, że i ono zostanie uwolnione od przekleństwa śmierci i będzie żyć w wolności i chwale dzieci Boga.

²² Wiemy bowiem, że po dziś dzień nawet przyroda ciężko wzdycha i doznaje bólów rodzenia.

²³ Zresztą i my, wierzący, choć posiadamy Ducha Świętego jako przedsmak przyszłej chwały, również ciężko wzdychamy, czekając na dzień pełnego wejścia do Bożej rodziny i na odkupienie naszych ciał!

²⁴ Zostaliśmy bowiem zbawieni z nadzieją na przyszłość. A tego, na co się z nadzieją czeka, jeszcze nie widać. Jeśli zaś coś już jest i to widać, to po co na to czekać?

²⁵ Jeżeli więc mamy nadzieję na coś, czego jeszcze nie widać, to oczekujmy tego wytrwale!

²⁶ Duch Święty przychodzi nam z pomocą w pokonywaniu naszych słabości. Często nie wiemy bowiem, o co i jak się modlić. Ale Duch ponad miarę wstawia się za nami w westchnieniach, których nie można wyrazić słowami.

²⁷ Ojciec, który zna serca wszystkich ludzi, zna

zamiary Ducha i wie, że wstawia się On za świętymi zgodnie z Jego wolą.

Bóg jest po naszej stronie

²⁸ Wiemy, że Bóg kieruje wszystkim tak, aby działało to na korzyść tych, którzy Go kochają i którzy zgodnie z Jego wolą zostali powołani. ²⁹ Tych bowiem, których poznał już przed wiekami, przeznaczył do tego, aby stali się podobni do Jego Syna, który jest pierwszym wśród dzieci Boga. ³⁰ Tych zaś, których dla siebie przeznaczył, tych również powołał, uniewinnił i otoczył swoją chwałą.

³¹ Co tu dużo mówić. Jeśli Bóg jest po naszej stronie, to co z tego, że ktoś jest przeciwko nam? ³² Czy Ten, który nie oszczędził nawet własnego Syna, lecz poświęcił Go dla nas wszystkich, mógłby nam czegokolwiek odmówić? ³³ Kto może oskarżyć wybrańców samego Boga? Przecież Bóg nas uniewinnił! ³⁴ Kto może nas potępić? Przecież Jezus Chrystus za nas umarł, zmartwychwstał, a potem zasiadł po prawej stronie Boga Ojca i wstawia się za nami!

³⁵ Kto może nas oddzielić od miłości Chrystusa? Jakies kłopoty, klęski, prześladowania, głód, niedostatek, niebezpieczeństwa, groźba śmierci? ³⁶ Pismo mówi:

„Z Twojego powodu przez cały dzień usiłują nas zabić,
traktują nas jak owce przeznaczone na rzeź”.

³⁷ My jednak przewycięzamy te wszystkie przeszkody dzięki Temu, który tak bardzo

nas ukochał. ³⁸ Jestem bowiem pewien, że ani śmierć, ani życie, ani aniołowie, ani żadne duchowe moce, ani terażniejszość, ani przyszłość, ³⁹ ani to, co wywyższone, ani to, co poniżone, ani żadne inne stworzenie nie jest w stanie oddzielić nas od miłości Boga, objawionej w Chrystusie Jezusie, naszym Panu.

9

Boży wybór

¹ Stojąc przed obliczem Chrystusa, chcę zgodnie z prawdą i bez kłamstwa, z czystym sumieniem i w Duchu Świętym, powiedzieć, ² że noszę w sercu głęboki smutek i ból. ³ Nawet sam chciałbym być odłączony od Chrystusa, gdyby to pomogło moim rodakom, ⁴ Izraelitom! To ich właśnie wybrał Bóg, otoczył ich chwałą, zawarł z nimi przymierze, przekazał im Prawo, pokazał, jak mają Mu służyć, i dał tak wiele obietnic. ⁵ Ich przodkowie kochali Boga i z tego narodu pochodzi Chrystus—Ten, który jest ponad wszystkim, Bóg uwielbiony na wieki. Amen!

⁶ Boże obietnice się spełniły. Nie wszyscy bowiem, którzy pochodzą z Izraela, są prawdziwymi Izraelitami. ⁷ I nie każdy potomek Abrahama jest rzeczywiście jego dzieckiem—Bóg uznał bowiem za jego potomków tylko tych, którzy pochodzą od jego syna Izaaka. ⁸ Oznacza to, że nie wszystkie dzieci Abrahama są dziećmi Boga, a jedynie te, które urodziły się zgodnie ze złożoną wcześniej Bożą obietnicą. ⁹ Brzmiała

ona tak: „Za rok o tej porze Sara będzie miała syna”.

¹⁰ Również Rebeka, żona naszego przodka Izaaka, urodziła chłopców—bliźniaków. ¹¹ Ale zanim się jeszcze urodzili i zanim cokolwiek zrobili—dobrego czy złego—Bóg okazał swoją wolę i wybór, ¹² niezależny od ludzkich czynów. Powiedział Rebecce: „Starszy brat będzie służył młodszemu”. ¹³ Czytamy w Piśmie: „Ukochałem Jakuba, a odrzuciłem Ezawa”.

¹⁴ Jaki z tego wniosek? Czy Bóg jest niesprawiedliwy? Absolutnie nie! ¹⁵ Powiedział przecież Mojżeszowi:

„Komu chcę, okazuję miłość,
a komu chcę, okazuję litość”.

¹⁶ Wybór zależy więc nie od tego, który go pragnie lub się o niego stara, ale od Boga, który okazuje łaskę. ¹⁷ Czytamy przecież w Piśmie, że Bóg powiedział faraonowi: „Powołałem cię po to, aby pokazać ci moją moc i aby poznał Mnie cały świat”. ¹⁸ Bóg okazuje więc miłość temu, komu chce, a tego, kogo zechce, czyni upartym.

¹⁹ Wiem, że zaraz powiesz: „Dlaczego więc Bóg ma do ludzi pretensje o to, że zachowują się tak, a nie inaczej? Czy ludzie mogą sprzeciwiać się Jego decyzjom?”. ²⁰ Człowieku! Nawet nie pytaj w ten sposób! Kim jesteś, żeby krytykować Boga? Czy gliniany garnek może powiedzieć garncarzowi: „Dlaczego mnie takim ulepiłeś?”. ²¹ Czy garncarz nie ma prawa z tej samej gliny ulepić naczynia na specjalne okazje i naczynia do użytku codziennego? ²² Bóg, chcąc okazać

swój gniew i ogromną moc, cierpliwie znosił ludzi przeznaczonych na gniew i zмирzających do zagłady. ²³ Ma też prawo wyrazić swoją dobroć tym, z których uczynił naczynia do przechowywania bogactw swojej chwały. ²⁴ Powołał nas nie tylko spośród Żydów, ale i spośród pogan. ²⁵ Dawno temu, zapowiedział bowiem przez proroka Ozeasa:

„Nazwę swoim ludem tych,
którzy nie należeli do Mnie,
i pokocham tych,
którzy nie byli kochani”.

²⁶ Pismo mówi także:

„Kiedyś mówiono wam,
że nie jesteście moim ludem.
Teraz zaś zostaniecie nazwani,
dziećmi żywego Boga”.

²⁷ Również prorok Izajasz zapowiedział:

„Choćby liczba potomków Izraela była tak
wielka,
jak ilość ziaren piasku nad morzem,
to tylko garstka zostanie ocalona.

²⁸ Pan szybko wykona na ziemi swój wyrok
i sprawiedliwie zakończy swoje dzieło”.

²⁹ W innym miejscu Izajasz powiedział:

„Gdyby Pan nieba nie pozostawił z nas garstki,
zostalibyśmy wytraceni jak mieszkańcy
Sodomy,

i spotkałaby nas ta sama kara,
co mieszkańców Gomory”.

Niewiara Izraela

³⁰ Jaki więc płynie z tego wniosek? Taki, że chociaż poganie nie zabiegali o uniewinnienie przez Boga, otrzymali je—przez wiarę. ³¹ Izrael zaś, pragnąc uzyskać uniewinnienie dzięki Prawu Mojżesza, nie osiągnął go. ³² Dlaczego? Bo czynił to nie przez wiarę, ale przez uczynki. Potknęli się o „kamień obrazy”, ³³ o którym Pismo mówi:

„Kładę na górze Syjon kamień obrazy
i skałę, o którą wielu się potknie.
Ten jednak, kto mu uwierzy,
nie zawiedzie się”.

10

Uwierz i wyznaj

¹ Przyjaciele, z całego serca pragnę i błagam Boga o zbawienie dla Izraelitów. ² Mogę zaświadczyć, że z zapalem chcę służyć Bogu, ale brakuje im właściwego rozeznania. ³ Nie rozpoznali bowiem uniewinnienia zaoferowanego im przez Boga, a chcąc osiągnąć je własnymi siłami, nie przyjęli tego, co dał im Bóg. ⁴ A przecież Chrystus jest uwieńczeniem Prawa Mojżesza i to On uniewinnia każdego, kto Mu wierzy.

⁵ Mojżesz tak napisał o uniewinnieniu płynącym z Prawa: „Kto je wypełni, będzie dzięki niemu żyć”. ⁶ Uniewinnienie pochodzące z wiary wyraża się natomiast w słowach: „Nie pytaj, kto może wstąpić do nieba”—aby sprowadzić Chrystusa na ziemię, ⁷ oraz: „Nie pytaj, kto może zejść do otchłani”—aby

wyprowadzić Chrystusa spośród umarłych. ⁸ Uniewinnieni przez Boga mówią: „Słowo to jest blisko ciebie, na twoich ustach i w twoim sercu”. My głosimy właśnie to słowo, mówiące o wierze. ⁹ Jeśli bowiem własnymi ustami wyznasz, że Jezus jest twoim Panem, i jeśli w sercu uwierzysz, że Bóg wskrzesił Go z martwych, zostaniesz zbawiony. ¹⁰ Wiara w sercu prowadzi do uniewinnienia, a wyznanie jej ustami—do zbawienia. ¹¹ Pismo mówi przecież: „Każdy, kto Mu uwierzy, nie zawiedzie się”. ¹² Nie ważne jest więc, kto jest Żydem, a kto poganinem. Wszyscy bowiem mają tego samego Pana, który hojnie obdarza swoimi bogactwami tych, którzy Go wzywają. ¹³ Każdy, kto wezwie Pana, będzie zbawiony.

¹⁴ Ale jak ludzie mogą wzywać Tego, któremu jeszcze nie uwierzyli? A jak mają uwierzyć, skoro o Nim nie słyszeli? Jak mogą usłyszeć, jeśli nie ma tego, kto im o tym powie? ¹⁵ A jak ktoś ma mówić, skoro nie został do tego powołany? Pismo mówi: „Wspaniale jest widzieć ludzi głoszących dobrą nowinę o pokoju”.

¹⁶ Nie wszyscy jednak przyjęli dobrą nowinę. Już prorok Izajasz powiedział: „Panie, czy ktoś uwierzył temu, co mówiliśmy?”. ¹⁷ Wiara rodzi się podczas słuchania dobrej nowiny o Chrystusie. ¹⁸ Spytałem więc: Czy Żydzi nie słyszeli jej? Oczywiście, że słyszeli!

„Głos nauczających rozszedł się po całej ziemi,
a ich słowa dotarły aż do krańców świata”.

¹⁹ Znowu zapytam: Czy Izrael tego nie zrozumiał? Już Mojżesz odpowiedział na to pytanie, przekazując następujące słowa od Boga:

„Sprawię, że będziecie zazdrośni o pogan,
i że będziecie się gniewać na tych,
którzy niczego nie rozumieją”.

²⁰ Izajasz zaś odważył się przekazać takie słowa od Boga:

„Pozwoliłem się znaleźć tym,
którzy Mnie nie szukali,
i pokazałem się tym,
którzy o Mnie nie pytali”.

²¹ Izraelowi natomiast przekazał następujące poselstwo:

„Cały dzień wyciągałem ręce do mojego ludu,
ale on nie słuchał i był Mi przeciwny”.

11

Garstka Izraela

¹ Czyżby więc Bóg odrzucił swój własny naród? Absolutnie nie! Przecież ja sam jestem Żydem, potomkiem Abrahama, pochodzącym z rodu Beniamina. ² Bóg nie porzucił wybranego przez siebie narodu. Czy nie pamiętacie, co Pismo mówi o Eliaszu? Prorok żalił się Bogu na Izraela:

³ „Panie, pozabijali Twoich proroków
i zburzyli Twoje ołtarze.

Zostałem sam,
a oni chcą zabić także mnie”.

⁴ Ale Bóg odpowiedział mu:

„Nie jesteś sam!

Zachowałem jeszcze siedem tysięcy ludzi,

kórtzy nie pokłónili się bożkowi Baalowi”.

⁵ Podobnie jest i dzisiaj. Została garstka wybranych przez Boga—dzięki Jego łasce. ⁶ Jeśli więc dzięki łasce, to nie ze względu na dobre postępowanie, bo wtedy dar łaski przestałby być darem.

⁷ Mamy więc taką sytuację: Izrael nie osiągnął tego, czego pragnął. Tylko wybrana garstka Żydów znalazła łaskę Boga—większość zaś stała się nieczuła. ⁸ Pismo mówi:

„Bóg zesłał na nich otępienie,
zamknął im oczy i uszy
—i trwa to do dziś”.

⁹ Mówi o tym również król Dawid:

„Zasiądą do posiłku,
ale wpadną w pułapkę,
i pogrążą się w niej,
bo na to zasłużyli.

¹⁰ Ich oczy zaćmią się
i niczego nie zobaczą,
a ich grzbiet zegnije się pod ciężarem”.

Wszczepione gałązki

¹¹ Czy jednak Żydzi aż tak się potknęli, że zupełnie upadli? Absolutnie nie! Ich potknięcie sprawiło, że zbawienie stało się dostępne dla pogan, aby Izrael pozazdrościł im i również go zapragnął. ¹² Pomyślcie więc: Jeśli ich potknięcie przyniosło światu korzyść i jeśli ich poniżenie obdarzyło pogan bogactwem, to jak wielkie szczęście przyniesie światu ich powstanie!

13 Teraz kilka słów do was, wierzących pogan. Ciągle podkreślam, że jestem apostołem posłanym do pogan. 14 Mam nadzieję, że wzbudzę w ten sposób zazdrość moich rodaków i doprowadzę do zbawienia przynajmniej niektórych z nich. 15 Jeśli bowiem ich odrzucenie przyniosło światu pojednanie z Bogiem, to ich ponowne przyjęcie będzie przejściem ze śmierci do życia. 16 Skoro zaczyn ciasta jest święty, to i całe ciasto! Jeśli święte są korzenie, to i gałęzie drzewa!

17 Niektóre gałązki z oliwnego drzewa Abrahama zostały odcięte, abyś ty, jako poganin, będący gałązką z dzikiego drzewa, został wszczepiony w szlachetną oliwkę i obficie czerpał soki z jej korzenia. 18 Ale nie pogardzaj odciętymi gałęziami i nie wywyższaj się! To nie ty przecież utrzymujesz korzeń, ale korzeń ciebie. 19 Pewnie powiesz: „Inne gałęzie zostały wycięte, abym ja mógł zostać wszczepiony w ich miejsce”. 20 Masz rację! Z powodu niewiary tamte gałęzie zostały usunięte, a ty dzięki wierze zająłeś ich miejsce. Ale nie wywyższaj się i nie bądź zbyt pewny siebie! 21 Jeśli bowiem Bóg nie oszczędził naturalnych gałęzi, to może wyciąć także ciebie.

Bóg dotrzymuje obietnic

22 Zwróć uwagę na dobroć i surowość Boga: był surowy dla wyciętych gałęzi, a jest dobry dla ciebie—o ile trwasz w tej dobroci, bo i ciebie może spotkać podobny los. 23 Żydzi zaś, jeśli porzucą swoją niewiarę, zostaną ponownie

wszczepieni. Bóg jest w stanie tego dokonać!
²⁴ Skoro ty, jako gałązka wycięta z dzikiego drzewa, wbrew naturze zostałeś wszczepiony w szlachetną oliwkę, to tym bardziej oni mogą zostać z powrotem wszczepieni w swoje własne drzewo.

Cały Izrael będzie zbawiony

²⁵ Przyjaciele, bardzo chcę, abyście znali tę tajemnicę i myśleli o sobie w rozsądny sposób. Wiedźcie więc o tym, że Izrael będzie okazywać upór tylko do czasu, gdy do Chrystusa przyjdą już wszyscy poganie, którzy mają Go znaleźć. ²⁶ A wtedy cały Izrael zostanie zbawiony. Bóg mówi o tym w Piśmie:

„Z Syjonu przyjdzie Zbawiciel,
który odwróci Izraela od bezbożności.

²⁷ I dotrzymam zawartego przymierza,
oczyszczając ich z grzechów”.

²⁸ Jeśli chodzi o dobrą nowinę, Żydzi są teraz wrogami Boga—ale to dla waszego dobra. Jeśli jednak chodzi o dawne Boże wybranie—są Jego ukochanym ludem, ze względu na przodków.

²⁹ Bóg bowiem nie odbiera ludziom swoich darów i powołania. ³⁰ Wy niegdyś buntowaliście się przeciw Niemu, ale teraz, z powodu uporczywości ze strony Żydów, doznaliście Jego miłości. ³¹ Oni, teraz zbuntowani z powodu okazanej wam miłości, również doznają Bożej łaski. ³² Bóg pozwolił na to, żeby wszyscy się zbuntowali, aby wszystkim okazać swoją miłość.

³³ Jak niezgłębiona jest mądrość,
wiedza i bogactwo Boga!

Jak niedościgłe Jego decyzje i sposoby działania!

³⁴ Kto ogarnie myśli Pana?

Kto może zostać Jego doradcą?

³⁵ I kto Go czymś obdarował,

aby oczekiwać czegoś w zamian?

³⁶ Wszystko przecież pochodzi od Niego,

dzięki Niemu istnieje i do Niego zmierza.

Jemu niech będzie wieczna chwała! Amen!

12

Żywe ofiary

¹ Przyjaciele! Ze względu na miłość, jaką okazał nam Bóg, wzywam was, abyście złożyli Mu swoje ciała jako żywą, świętą i podobającą się Mu ofiarę. Taka jest natura waszej służby.

² Nie naśladujcie tego świata i zmieńcie wasz sposób myślenia, abyście wiedzieli, jaka jest wola Boga: co jest dobre, co Mu się podoba i co jest doskonałe.

³ Jako sługa Boga, z Jego łaski, radzę każdemu z was: nie myślcie o sobie, że jesteście lepsi niż naprawdę jesteście, ale zachowujcie w tej kwestii rozsądek, zgodnie z miarą wyznaczoną wam przez Boga. ⁴ Jako ludzie składamy się z wielu różnych części ciała, a żadna z nich nie spełnia tych samych funkcji, co inne. ⁵ Tak samo stanowimy jedno ciało w Chrystusie i choć jest nas wielu, jesteśmy różnymi częściami tego samego ciała. ⁶ Dzięki łaskowości Boga otrzymaliśmy też różne dary—do korzystania zgodnie z ich przeznaczeniem. Jeśli ktoś ma

dar proroctwa, niech go wykorzystuje zgodnie z wiarą; ⁷ jeśli ktoś ma dar służby—niech pomaga innym; jeśli ktoś ma dar nauczania—niech uczy; ⁸ jeśli ktoś ma dar zachęcania—niech będzie dla innych zachętą; jeśli ktoś ma dar dawania—niech daje bezinteresownie; jeśli ktoś ma dar przewodzenia innym—niech sprawuje władzę z gorliwością; jeśli zaś ktoś ma dar miłości—niech okazuje ją z radością.

Miłość

⁹ Nie udawajcie miłości, ale naprawdę kochajcie innych ludzi. Brzydziecie się złem, a wybierajcie dobro. ¹⁰ Bądźcie dla siebie życzliwi i okazujcie sobie przyjacielską miłość oraz szacunek. ¹¹ Niech wasza gorliwość nie słabnie i z całym zapałem służcie Panu. ¹² Cieszcie się z darowanej wam nadziei, okazujcie cierpliwość w trudnościach i wytrwałość w modlitwie. ¹³ Pomagajcie innym wierzącym i prześcigajcie się w okazywaniu innym gościnności.

¹⁴ Dobrze życzcie tym, którzy was prześladują—nie przeklinajcie ich! ¹⁵ Cieszcie się z tymi, którzy doznają radości, a płaczcie ze smutnymi. ¹⁶ Żyćcie ze sobą w zgodzie. Nie bądźcie zarozumiali, ale zabiegajcie o przyjaźń prostych ludzi. I nie wywyższajcie się myśląc, że wszystko już wiecie.

¹⁷ Nie odpłacajcie złem za zło, ale dla wszystkich bądźcie dobrzy. ¹⁸ Jeśli to możliwe i od was to zależy, żyćcie w zgodzie ze wszystkimi ludźmi. ¹⁹ Kochani, sami nie wymierzajcie sprawiedliwości, ale pozostawcie to Bogu. Pismo

mówi bowiem: „Ja wymierzam karę i Ja za wszystko odpłacam—mówi Pan”. Napisane jest również:

²⁰ „Jeśli twój wróg jest głodny—nakarm go;
jeśli jest spragniony—daj mu pić.

W ten sposób zawstydzisz go swoim postępowaniem”.

²¹ Nie daj się pokonać przez zło, lecz zwyciężaj je dobrem.

13

Posłuszeństwo władzom

¹ Bądźcie posłuszni władzom sprawującym rządu. Każda władza pochodzi bowiem od Boga. Ci, którym podlegacie, również zostali więc powołani przez Niego. ² Kto przeciwstawia się władzy, burzy porządek ustanowiony przez Boga i sam ściąga na siebie karę. ³ Ludzie sprawujący władzę nie są postrachem dla tych, którzy postępują dobrze, ale dla czyniących zło. Nie chcesz żyć w strachu przed władzą? Czyn dobrze, a otrzymasz od niej pochwałę! ⁴ Bóg ustanowił rządzących dla twojego dobra. Ale jeśli łamiesz prawo, masz się czego bać! Władza potrafi bowiem przywołać przestępców do porządku. Będąc na usługach Boga, wymierza karę tym, którzy postępują źle. ⁵ Dlatego należy się jej podporządkować—nie tylko z powodu możliwej kary, ale ze względu na własne sumienie.

⁶ Z tego samego powodu należy płacić podatki. Urzędnicy państwowi pełnią bowiem swoją służbę z Bożego polecenia. ⁷ Oddawajcie

więc każdemu to, co mu się należy: płąćcie podatki i inne należności oraz okazujcie respekt i szacunek tym, którzy na to zasługują.

Nadchodzący dzień

⁸ Nie miejcie wobec nikogo żadnych dłuów —z wyjątkiem dłuwu wzajemnej miłości. Kto bowiem kocha innych, ten wypełnia Prawo Mojżesza. ⁹ Przykazania: „Bądź wierny w małżeństwie, nie zabijaj, nie kradnij, nie pożądaj” i wszystkie inne sprowadzają się do jednego: „Kochaj innych tak, jak kochasz samego siebie”. ¹⁰ Jeśli ktoś kocha innych ludzi, nie będzie wyrządzał im krzywdy—w ten sposób spełnia więc wymogi Prawa.

¹¹ Przebudźcie się, bo czas już jest bliski! Nadejście naszego zbawienia jest teraz bliższe niż wtedy, gdy uwierzyliśmy. ¹² Noc już się kończy i zbliża się dzień. Odrzućmy więc czyny ciemności i włóżmy na siebie zbroję światła. ¹³ Postępujmy z godnością, jak w czasie dnia. Unikajmy hucznych zabaw, pijaństwa, rozwiązłości, nieprzyzwoitego zachowania, sporów i zazdrości. ¹⁴ Bądźcie blisko naszego Pana, Jezusa Chrystusa, i nie poświęcajcie przesadnej uwagi waszemu ciału i zaspokajaniu jego pragnień.

14

Słaby i mocny

¹ Słabego w wierze otaczajcie troską bez spierania się o jego poglądy. ² Jeden spożywa każdy pokarm, słaby zaś jest wegetarianinem.

³ Pierwszy niech nie pogardza drugim, a drugi niech nie potępia pierwszego—Bóg go przecież do siebie przygarnął. ⁴ Kim jesteś, że potępiasz czyjegoś sługę? Jego Pan podtrzymuje go lub pozwala mu upaść. Ostatecznie i tak postawi go na nogi, bo ma taką moc.

⁵ Dla jednego wszystkie dni tygodnia są takie same, dla innego niektóre z nich mają szczególne znaczenie. Każdy niech się trzyma własnego przekonania. ⁶ Kto uważa pewne dni za szczególne, robi to dla Pana. I kto spożywa każdy pokarm, również czyni to ze względu na Pana—bo dziękuje Bogu za jedzenie. Ten zaś, kto nie je wszystkiego, też robi to dla Pana i on także Mu dziękuje. ⁷ Nikt z nas nie żyje dla siebie ani dla siebie nie umiera. ⁸ Czy żyjemy, czy umieramy—wszystko robimy dla Pana. I w życiu, i w śmierci—zawsze należymy do Niego! ⁹ Chrystus umarł i powstał z martwych właśnie po to, aby być Panem życia i śmierci.

¹⁰ Dlaczego więc potępiasz innego wierzącego? Albo dlaczego gardzisz nim? Przecież wszyscy staniemy przed tym samym sądem Bożym. ¹¹ Czytamy przecież:

„Przysięgam na swoje życie—mówi Pan
—że przede Mną ugnie się każde kolano,
a każdy język uczci Boga”.

¹² Każdy z nas odpowie przed Bogiem za siebie. ¹³ Nie oskarżajcie się więc nawzajem, ale raczej starajcie się nie być przeszkodą lub zniechęceniem dla innych wierzących.

¹⁴ Osobiście wiem i jestem głęboko przekonany na podstawie autorytetu naszego Pana, że żaden pokarm, sam w sobie, nie jest nieczysty. Może jedynie być nieczysty dla tego, kto go za taki uważa. ¹⁵ Jeśli jednak z powodu jedzenia wzbudzasz niepokój w innym wierzącym, nie kierujesz się miłością. Z powodu pokarmu nie osłabiaj duchowo tego, za którego umarł Chrystus. ¹⁶ Niech wasze dobre przekonanie nie będzie dla innych powodem do bluźnierstwa. ¹⁷ Istotą królestwa Bożego nie są przecież przepisy dotyczące jedzenia i picia, ale prawość, pokój i radość w Duchu Świętym. ¹⁸ Kto w taki sposób służy Chrystusowi, podoba się Bogu i będzie się cieszył uznaniem ludzi. ¹⁹ Starajcie się więc o to, co sprzyja pokojowi i wzajemnemu umacnianiu się w wierze. ²⁰ Nie niszczyć Bożego dzieła poprzez wasz stosunek do pokarmów! Wszystko jest dobre, ale staje się źródłem zła, jeśli z tego powodu ktoś duchowo upada. ²¹ Dlatego dobrze jest nie jeść mięsa, nie pić wina i nie robić niczego, co mogłoby doprowadzić kogoś do grzechu. ²² Własne przekonanie zachowaj dla siebie i Boga. Szczęśliwy jest człowiek, który postępuje zgodnie z własnym przekonaniem i nie ma wyrzutów sumienia. ²³ Kto jednak spożywa jakiś pokarm wbrew swojemu przekonaniu, ten odczuwa z tego powodu wyrzuty sumienia. A wszystko, co nie wypływa z przekonania, jest grzechem.

15

¹ Zatem my, utwierdzeni w wierze, mamy obowiązek wspierać słabych w ich zmaganiach, nie zaś myśleć tylko o sobie. ² Każdy powinien dbać o dobro innych i wzmacniać ich duchowo. ³ Przecież i Chrystus nie dbał tylko o siebie. Czytamy bowiem:

„Zniewagi tych,
którzy Ciebie znieważają,
spadły również na Mnie”.

⁴ To, co od dawna zawarte jest w Piśmie, zostało zapisane również ze względu na nas, abyśmy ucząc się cierpliwości i czerpiąc zachętę z Pisma, wzmacniali nadzieję na przyszłość.

⁵ Niech więc Bóg—źródło cierpliwości i zachęty—pomoże wam traktować siebie nawzajem tak, jak to robił Chrystus. ⁶ Wtedy wszyscy jednomyślnie będziemy wielbić Boga—Ojca naszego Pana, Jezusa Chrystusa.

Powód do radości pogan

⁷ Okazujcie sobie akceptację, tak jak Chrystus okazał ją wam, oddając przez to chwałę Bogu. ⁸ On przyszedł do Izraela jako sługa, aby potwierdzić, że Bóg jest wierny i dotrzymuje obietnic danych przodkom. ⁹ Przyszedł również po to, aby poganie wielbili Boga za okazaną im miłość. Pismo mówi bowiem:

„Z tego powodu poganie będą Cię wielbić
i śpiewać pieśni na cześć Twojego imienia”.

¹⁰ W innym zaś miejscu napisano:

„Radujcie się poganie
razem z Jego narodem”,

¹¹ a także:

„Chwalcie Pana, wszystkie narody,
uwielbiajcie Go wszystkie ludy”.

¹² Prorok Izajasz powiedział:

„Przyjdzie potomek Jessego,
który będzie królem nad poganami.
W Nim poganie pokładać będą nadzieję”.

¹³ Niech więc Bóg, który obdarza ludzi nadzieją, napełnia radością i pokojem wszystkich was, którzy Mu wierzycie. Niech daruje wam również nadzieję płynącą z mocy Ducha Świętego.

Paweł—posłany do pogan

¹⁴ Przyjaciele, jestem przekonany, że macie w sobie życzliwość dla innych. Macie też niezbędną wiedzę i możecie pomagać sobie nawzajem. ¹⁵ Nie wahałem się jednak zwrócić waszej uwagi na tych kilka spraw, bo wiem, że wystarczy tylko wam o tym przypomnieć. Dzięki Bożej łasce ¹⁶ jestem bowiem sługą Jezusa Chrystusa posłanym do pogan, aby głosić im dobrą nowinę i aby Duch Święty przemienił ich w wonną ofiarę dla Boga. ¹⁷ Jestem dumny z tego, czego dokonał przeze mnie Jezus Chrystus w tej Bożej służbie ¹⁸ i nie ośmielę się mówić o czymkolwiek innym. Pragnę tylko opowiadać o tym, czego Bóg dokonał przeze mnie, prowadząc pogan do posłuszeństwa Mu. A działał On przez moje słowa i czyny ¹⁹ oraz przez cudowne znaki dokonywane mocą Ducha Świętego. W ten sposób rozniosłem dobrą nowinę o Chrystusie od Jerozolimy aż po Ilirję. ²⁰ A zawsze zależało

mi na tym, aby głosić Chrystusa tam, gdzie wieść o Nim jeszcze nie dotarła. Nie chciałem bowiem wchodzić na teren czyjejs służby, ²¹ ale pragnąłem działać według słów Pisma:

„Zobaczą Go i poznają ci,
którzy Go nigdy nie widzieli
ani nigdy o Nim nie słyszeli”.

Plany odwiedzenia Rzymu

²² Teraz wiecie już, dlaczego jeszcze nigdy was nie odwiedziłem. ²³ Ale skończyłem już tutaj moją pracę i nareszcie, po tak wielu latach, gotów jestem do was przyjechać. ²⁴ Wybieram się bowiem do Hiszpanii i chciałbym po drodze was zobaczyć. Mam też nadzieję, że gdy się wami nacieszę, wyprawicie mnie w dalszą podróż.

Chrześcijańska pomoc

²⁵ Teraz udaję się do Jerozolimy z pomocą materialną dla wierzących. ²⁶ Kościoły Macedonii i Grecji postanowiły bowiem wesprzeć tamtejszych wierzących, którzy są w potrzebie. ²⁷ Zapragnęły tego, bo mają wobec nich dług wdzięczności: skoro jako poganie mają udział w ich dobrach duchowych, powinni zadbać o ich potrzeby materialne. ²⁸ Gdy tylko przekażę ich dar i doprowadzę sprawę do końca, odwiedzę was w drodze do Hiszpanii. ²⁹ A jestem przekonany, że przyjadę do was z błogosławieństwem Chrystusa.

³⁰ Bardzo was jednak proszę—ze względu na naszego Pana, Jezusa Chrystusa, i na miłość

Ducha Świętego—abyście udzielili mi pomocy modląc się za mnie do Boga. ³¹ Proście Go, aby uchronił mnie przed wrogami w Judei i aby wierzący w Jerozolimie życzliwie przyjęli ofiarowaną im pomoc. ³² Módlcie się również o to, abym—zgodnie z wolą Pana—przybył do was z radością w sercu i abyśmy mogli nawzajem się pokrzepić. ³³ Niech Bóg, który obdarza ludzi pokojem, będzie z wami wszystkimi. Amen!

16

Osobiste pozdrowienia

¹ Wkrótce odwiedzi was Feba, która wierzy Panu i pomaga kościołowi w Kenchrach. ² Przyjmijcie ją serdecznie i z godnością—jak samego Pana. Okażcie jej wszelką pomoc, bo bardzo troszczyła się zarówno o mnie, jak i o wielu innych wierzących.

³ Przekażcie moje pozdrowienia Pryscylli i Akwili, moim współpracownikom w służbie Chrystusowi. ⁴ Narażali dla mnie życie i nie tylko ja mam wobec nich dług wdzięczności, ale i wszystkie kościoły pochodzenia pogańskiego.

⁵ Pozdrówcie też kościół, który spotyka się w ich domu. Pozdrawiam drogiego mi Epeneta, który jako pierwszy w całej prowincji Azja uwierzył Chrystusowi.

⁶ Pozdrówcie też: Marię, która z oddaniem służyła waszej sprawie;

7 Andronika i Juniasa—moich rodaków i współwięźniów, którzy cieszą się szacunkiem apostołów i wcześniej niż ja uwierzyli Panu;

8 Ampliata—tak drogiego mi w Panu;

9 Urbana—naszego współpracownika w służbie; drogiego mi Stachysa;

10 Apellesa, który sprawdził się jako sługa Chrystusa; wszystkich z domu Arystobula;

11 Herodiona—mojego rodaka, i wszystkich z domu Narcyza.

12 Pozdrówcie: Tryfenę, Tryfozę i drogą Perzydę, które tak wiele napracowały się dla Pana;

13 Rufusa—wybranego przez Pana, i jego matkę, która i dla mnie jest jak prawdziwa matka;

14 Asynkryta, Flegonta, Hermesa, Patrobę, Hermasa i pozostałych wierzących, którzy są z nimi;

15 Filologa i Julię; Nereusza i jego siostrę; Olimpasa oraz wszystkich wierzących, którzy są z nimi.

16 Pozdrówcie się nawzajem przyjacielskim pocałunkiem.

Również wszystkie tutejsze kościoły przesyłają wam pozdrowienia.

17 Na koniec, przyjaciele, chcę wam przypomnieć jeszcze jedno: Unikajcie tych, którzy wywołują podziały i doprowadzają innych do upadku, postępując wbrew nauce, którą przyjęliście. 18 Oni nie służą

Chrystusowi, naszemu Panu, ale własnemu brzuchowi! Miłymi słowami i pochlebstwami zwodzą łatwowiernych ludzi. ¹⁹ Ale wasze posłuszeństwo Bogu jest znane wszystkim—tak bardzo się z tego cieszę! Pragnę też, abyście byli pełni mądrości i czynili dobro, a trzymali się z dala od wszelkiego zła. ²⁰ Już wkrótce Bóg, który obdarza ludzi pokojem, zmiażdży szatana pod waszymi stopami. Niech Jezus, nasz Pan, obdarza was swoją łaską!

²¹ Tymoteusz—mój współpracownik, oraz Lucjusz, Jazon i Sozypater—moi rodacy, przesyłają wam najlepsze życzenia.

²² Pozdrawiam was również ja, Tercjusz, który jako sekretarz Pawła pisałem ten list.

²³ Także Gajus prosi o przekazanie wam pozdrowień. Jestem teraz gościem w jego domu, w którym spotyka się także tutejszy kościół.

²⁴ Pozdrowienia przesyła wam Erast—skarbnik miejski, oraz Kwartus—wasz przyjaciel.

²⁵ Bóg może wzmocnić waszą wiarę! Taka jest treść głoszonej przeze mnie dobrej nowiny o Jezusie Chrystusie. Przez wieki była ona okryta tajemnicą, ²⁶ a teraz, dzięki pismom proroków, została ujawniona na rozkaz odwiecznego Boga. Bóg objawił ją po to, aby także poganie uwierzyli Jezusowi i okazali Mu posłuszeństwo.

²⁷ Jedynemu Bogu, w którym jest pełnia mądrości, niech będzie wieczna chwała, przez Jezusa Chrystusa—naszego Pana. Amen!

Biblica® Słowo Życia, otwarty dostęp
Polish: Biblica® Słowo Życia, otwarty dostęp (New Testament)

copyright © 2016 Biblica, Inc.

Language: Polski

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Polish Living New Testament™

Copyright © 1991, 2005, 2016 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

- Share — copy and redistribute the material in any medium or format
- Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

71ec66fc-681a-5212-832b-93ecd2061126